

de leiding van Rome's hiërarchie, de verzorging der armen verwaarloosd had, toch was het Diaconaat in de hiërarchische ineen-schakeling der ambten iets geheel anders dan het *ambt voor de armverzorging* geworden; meer priesterlijk van aard.

Het Calvinisme daarentegen herstelde het Diaconaat, eerst als beheerscollegie voor het kerkegoed én de armverzorging, doch spoedig reeds *uitsluitend* voor den dienst der barmhartigheid, terwijl het beheer van het kerkegoed in andere handen overging.

Overal waar de Calvinistische kerken zich vrij, en naar drang van eigen natuur, konden ontwikkelen, ziet ge dan ook aanstonds het Diaconaat met deze schier uitsluitende roeping optreden; en met name in ons land was reeds tamelijk spoedig geen kerk meer te vinden, of in den raad der kerke zaten ook armverzorgers of diakenen.

Dat dit Gereformeerde Diaconaat vooral in de 18e eeuw weer verwaarloosd is; dat het in sleurdienst van collecteeren en bedoelen verliep; dat de Gereformeerde kerken en de Gereformeerde Theologie verzuimd hebben, de grondgedachte van dit Diaconaat nader te ontwikkelen, en met de eischen van den veranderden toestand in verband te zetten, wordt, met zooveel meer, onzerzijds niet slechts erkend, maar is eigener beweging meer dan eens door ons zelven in het licht gesteld.

Maar dit verzuim heft het feit niet op, dat het Calvinisme ook nu het Diaconaat als uitgangspunt voor geheel zijn beschouwing in deze materie heeft te kiezen. De bloote naam van Antirevolutionair schiet ook hier te kort, overmits de Roomsche en Luthersche geloovigen ook in dit opzicht *afwijkende* denkbeelden koesteren. En ge blijft dus òf in algemeenheden hangen, òf ge moet wel, om concreet te zijn, beslist als *Calvinist* voor den dag komen, en uw uitgangspunt kiezen in het *Diaconaat*.

Hierbij nu zij aanstonds tweeërlei opgemerkt.

Het eerste is, dat het Diaconaat uit zijn aard volstrekt niet alleen bedoelt, verzorging van de armen der eigen gemeente. Al geldt toch de regel, dat men eerst zorgt voor de „huisgenooten des geloofs”, zoo zelfs, dat alleen gebrek aan middelen u beletten kan verder te gaan, toch is van Calvinistische zijde steeds geprotesteerd tegen elk denkbeeld, alsof de armen buiten eigen kerk-gemeenschap der Diaconie niet aangingen. Gelijk God zijn zon laat opgaan over boozen en goeden, en regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen, zoo ook moest de Barmhartigheid in het